

створення таких умов, за яких студенти за короткі терміни могли засвоювати максимально можливу кількість знань разом з придбанням навичок їх творчого застосування на практиці. Саме мотивація - основний засіб, який дасть можливість підвищити рівень зацікавленості студентів до навчального процесу, дозволить підвищити їх особистий науковий, творчий потенціал. Проблема формування мотивації особистості тісно пов'язана з навчанням і здобуттям освіти. Це означає, що увага педагогів і психологів має бути спрямована не лише на здійснення студентом навчальної діяльності, але і на те, як і що відбувається у розвитку його особистості у процесі навчально-пізнавальної діяльності. Навчальна мотивація є однією з основних умов реалізації навчально-виховного процесу, системою природних, соціальних та особистісних чинників, що спонукають студента включитися у процес навчання, впливають на характер і забезпечують ефективність цього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Божович Л.И. Проблемы формирования личности. Избранные психологические труды. / Л.И. Божович – М.: Педагогика, 1995. – 352с.
- 2.Галіздра А.А.Основні аспекти, що визначають відношення студентів до занять фізичною культурою/ А.А. Галіздра // Теорія та методика фізичного виховання. –Харків, 2004. – №4. –42-44с.
- 3.Гончаренко С. Український педагогічний словник / С.Гончаренко – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
- 4.Zanuk S.S. Psychologija motivacii ta emocii / S.S.Zanuk // Luck: Volynskiy dergavnyi universytet im. Lesi Ukrainky, 1997. – 180 s.
- 5.Karpuk I.U. Vychenja potrebo-motivacii noi sfery studentiv jak systemo utvoru choi osnovy vychovanija u nyh fizychnoi kultury/I.U.Karpuk// Visnyk nacionalnogo tehnichnogo universytetu Ukrainy «Kyivskiy politehničniy instytut». Filosofija. Psychologija.Pedagogika. -Kyiv, 2006. - №3(18). – 202-208 s.
- 6.Kozlenko M.P. Vychovanija u studentiv interesu do fizkultury I sportu / M.P.Kozlenko. – К.:Znannja, 1982. – 48 s.
- 7.Prodan O.O. Metodyka navchannja basketbolu ta organizacija basketbolnoi pidgotovky v umovah zagalnoosvitnogo navchalnogo zakladu / O. O. Prodan // Naukovyi visnyk Uggorodskogo nacionalnogo universytetu :Serija :Pedagogika.–Uggorod:Goverla, 2014. –Vyp. 31. – 139–142 s.

УДК 796.011(477)

Слімаковський О. В., Грибок Н. М., Малетич Н. Б., Хомич О. О.
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

СТАН ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

В статті здійснено констатувальний зріз знань викладачів фізичного виховання стосовно засобів української народної фізичної культури. Основну увагу приділено з'ясуванню місця засобів української народної фізичної культури у фізичному вихованні студентської молоді. Подаються результати анкетування викладачів фізичного виховання.

Ключові слова: українська народна фізична культура (УНФК), народні фізичні вправи, фізичне виховання, викладачі фізичного виховання.

Слімаковский О. В., Грибок Н. Н., Малетич Н. Б., Хомич О.О. Состояние применения средств украинской народной физической культуры в воспитании студенческой молодежи. *В статье осуществлен констатирующий срез знаний преподавателей физического воспитания в отношении средств украинской народной физической культуры. Основное внимание уделено выяснению места средств украинской народной физической культуры в воспитании студенческой молодежи. Представлены результаты анкетирования преподавателей физического воспитания.*

Ключевые слова: украинская народная физическая культура (УНФК), народные физические упражнения, физическое воспитание, преподаватели физического воспитания.

Slymakovskyi Oleh, Grybok Nina, Maletych Nadia, Khomych Olga. State of application of Ukrainian folk physical culture in physical education students. *The article presents the summative examinations of teacher's of physical education knowledges to the means of Ukrainian folk physical culture. The main attention is paid to the study of the traditions of physical education, to ascertain the place of the Ukrainian national physical education in physical upbringing of student youth. Presents the results of the survey of teachers of physical education. The actual problem is the study of features of functioning of funds of the Ukrainian people's physical culture in the life of youth, that will contribute to a better understanding of the causes of appearance and the characteristics of the formation of different physical exercises, their connection with traditional folk rituals and customs. And this, in its turn, will allow you to see their pedagogical value, and consequently, and the ability of current modern practice in physical educational of students youth. For the effective funding of Ukrainian folk physical culture (FUFPC) in physical education of students youth, must, first of all, to study and analyse the existing experience of specialists on the implementation of these physical exercises in the educational process of higher education institutions. To this purpose we developed and distributed a questionnaire for teachers of physical education. Among the respondents who filled out the questionnaire, was 21-teachers, 36- senior teachers, 18- associate professors and 3 professors. 12 of them have a scientific degree of candidate of sciences, and the other - higher education. The analysis of the questionnaires showed, that the level of knowledge of specialists in a less degree connected with their education or job title and to a greater degree with work experience. Therefore, considering the answers to the questionnaire, the group of specialists was carried out exactly according to this criterion. Almost half of the respondents showed "unsatisfactory" the level of knowledge about the possibility of using FUFPC in working with students. This level of awareness specialists cannot be considered as unsatisfactory. This situation requires intensified research of FUFPC and disseminate the results among specialists.*

Key words: Ukrainian folk physical culture (FUFPC), folk physical exercises, physical education, teachers of physical education.

Постановка проблеми. Українська народна фізична культура (УНФК), органічно увійшла і функціонує в різних сферах життєдіяльності народу, а саме: в побуті, в релігійних, родинних і господарських святах, в галузі військової підготовки тощо. Тому, актуальною проблемою залишається дослідження особливостей функціонування засобів української народної фізичної культури в життєдіяльності молоді, що сприятиме кращому розумінню причин виникнення і особливостей становлення різних фізичних вправ, їх зв'язок з традиційними народними обрядами та звичаями. А це, в свою чергу, дозволить побачити їх педагогічне значення, а отже, й можливість застосування у сучасній практиці фізичного виховання студентської молоді. Головне завдання засобів народної фізичної культури на всіх історичних етапах розвитку суспільства полягало в застосуванні їх для розвитку фізичних якостей та формування рухових вмінь людини, необхідних їй для існування в певних кліматичних умовах та для досягнення успіхів у різних сферах діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В ряді робіт розкрито зміст компонентів народної фізичної культури в різні історичні періоди, особливості застосування народних фізичних вправ у навчально-виховному процесі дошкільнят і школярів а також оздоровче, розвиваюче і виховне значення засобів народного тіловиховання. На ефективність виховання, яке базується на народних традиціях і звичаях наголошують як провідні вітчизняні вчені – Є. Приступа, А. Цьось, [5, 8 та інші], так і зарубіжні – К.С.Абишев, Г. Кахїдзе [1, 3 та інші]. При цьому, особливості застосування засобів української етнокультури у процесі фізичного виховання студентів не були предметом спеціального дослідження, чим і зумовлюється її актуальність.

Мета дослідження: визначити рівень знань викладачів фізичного виховання про засоби української народної фізичної культури, з'ясувати яке місце займають засоби української народної фізичної культури у фізичному вихованні юнаків і дівчат та які чинники на це впливають.

Результати досліджень. Для ефективного застосування засобів української народної фізичної культури (ЗУНФК) у фізичному вихованні студентської молоді, необхідно, перш за все, вивчити і проаналізувати існуючий досвід фахівців з питання впровадження цих фізичних вправ у навчально-виховний процес вищих закладів освіти. З цією метою нами була розроблена та розповсюджена анкета для викладачів фізичного виховання. Зі 100 анкет, поширених серед викладачів, було повернено 78 анкет. Після додаткових запитів до респондентів, що не повернули анкети, найчастішою була відповідь, що вони не можуть заповнити анкети через недостатній рівень знань у цій сфері. Отже, можна вважати що 22% респондентів оцінюють свої знання, пов'язані із застосуванням ЗУНФК, як дуже погані. Серед респондентів, які заповнили анкети було 21 викладачі, 36 – старших викладачі, 18 – доцентів і 3 професори. 12 з них мають вчений ступінь кандидата наук, а решта – вищу освіту. Слід відмітити, що стаж роботи у 15 фахівців не перевищує 5 років, у 24 – 10 років, у 21 – 20 років і у 18 – перевищує 20 років. Аналіз анкет показав, що рівень знань фахівців в меншій мірі пов'язаний з їх освітою чи посадою і в більшій мірі – із стажем роботи. Тому, розглядаючи відповіді на питання анкети, групування фахівців здійснювалося саме за цим критерієм. Широке впровадження ЗУНФК у фізичне виховання студентів 51,3% респондентів оцінюють як "дуже добре", 39,8% респондентів – як "добре", 5,1% – як "посередньо" і 3,8% – як "погано". Отже, 96,2% респондентів висловилися за впровадження ЗУНФК у фізичне виховання студентів. Аргументами такого вибору, на їх думку, є позитивний вплив ЗУНФК на: зміцнення здоров'я, загартування хлопців і дівчат; їх гармонійний розвиток (фізичний, розумовий, духовний); збагачення знаннями з народознавства, історії; пізнання світоуявлень і світогляду українського народу; пізнання звичаїв і традицій українського народу; виховання молоді на національній основі (патріотичне і національне виховання); урізноманітнення програми з фізичного виховання; підвищення у студентів інтересу до занять фізичними вправами; стимулювання навчальної діяльності студентів. Разом з тим, 3 респондентів, оцінюючи "посередньо" широке впровадження ЗУНФК у практику фізичного виховання, зазначає, що захоплення народними фізичними вправами частково заважає виконанню програми зі спортивних ігор, оскільки забирає час. На жаль, ці респонденти не дали відповіді на наступні питання, в яких пропонувалося поділитися своїм досвідом і баченням місця ЗУНФК у фізичному вихованні студентів. Розглядаючи різні форми фізичного виховання, 76,9% респондентів вважають, що народні фізичні вправи можна успішно застосовувати на заняттях фізичного виховання, 91,3% респондентів – в спеціально організованих секціях і 85,9% респондентів – під час самостійних занять. Серед викладачів 1 респондент зазначає, що у своїй роботі використовує ЗУНФК часто, 8 респондентів – рідко і решта респонденти не визначилися у цьому питанні. Серед професорсько-доцентського складу 8 респондентів зазначають, що у своїй роботі використовує ЗУНФК часто, 11 респондентів – рідко, а решта не визначилися у цьому питанні. ЗУНФК для розвитку фізичних якостей застосовують всі викладачі фізичного виховання, а для навчання і вдосконалення техніки виконання рухових дій – 47 з них. 62 фахівці народні фізичні вправи застосовують для виховання морально-вольових якостей. Аналіз анкет показав, що обізнаність викладачів фізичного виховання із народними фізичними вправами та їх застосуванням у навчально-виховному процесі студентів в значній мірі пов'язана зі стажем їх педагогічної діяльності. Так, серед фахівців, стаж педагогічної діяльності яких не перевищує 5 років, 6,6% респондентів у роботі зі студентами застосовують більше 20 ЗУНФК, 26,7% респондентів – більше 10 ЗУНФК, 26,7% респондентів – більше 5 ЗУНФК, а решта – не більше 5 ЗУНФК (табл.1).

Таблиця 1

Кількість фахівців у відповідності до застосування ними в роботі зі студентами засобів української народної фізичної культури

Стаж фахівців	Кількість ЗУНФК							
	більше 20		більше 10		більше 5		менше 5	
	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%	к-сть	%
менше 5 років	1	6,6	4	26,7	4	26,7	6	40,0
від 5 до 10 років	3	12,5	5	20,8	9	37,5	7	29,2
від 10 до 20 років	4	19,0	6	28,7	4	19,0	7	33,3
більше 20 років	1	5,6	3	16,7	6	33,3	8	44,4

Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)

Серед фахівців, стаж педагогічної діяльності яких не перевищує 10 років, 12,5% респондентів у роботі зі студентами застосовують більше 20 ЗУНФК, 20,8% респондентів – більше 10 ЗУНФК, 37,5% респондентів – більше 5 ЗУНФК, а решта – не більше 5 ЗУНФК. Серед фахівців, стаж педагогічної діяльності яких не перевищує 20 років, 19,0% респондентів у роботі зі студентами застосовують більше 20 ЗУНФК, 28,7% респондентів – більше 10 ЗУНФК, 19,0% респондентів – більше 5 ЗУНФК, а решта – не більше 5 ЗУНФК. Серед фахівців, стаж педагогічної діяльності яких перевищує 20 років, 5,6% респондентів у роботі зі студентами застосовують більше 20 ЗУНФК, 17,6% респондентів – більше 10 ЗУНФК, 33,3% респондентів – більше 5 ЗУНФК, а решта – не більше 5 ЗУНФК. Отже, найчастіше народні фізичні вправи застосовують викладачі фізичного виховання, стаж педагогічної діяльності яких становить 10-20 років. Майже 50% цих фахівців назвало більше 10 ЗУНФК, а з них майже 20% – більше 20 ЗУНФК. Дещо гірші знання народних фізичних вправ продемонстрували викладачі фізичного виховання, стаж педагогічної діяльності яких становить 5-10 років, оскільки більше 10 ЗУНФК назвало 33,3% цих фахівців, а з них 12,5% – більше 20 ЗУНФК. Дещо неочікуваним є те, що викладачі фізичного виховання, стаж педагогічної діяльності яких перевищує 20 років, показали найгірші знання народних фізичних вправ. Так, лише 22,3% цих фахівців назвали більше 10 ЗУНФК, в той час, як до цієї ж групи фахівців потрапило 33,3% викладачів фізичного виховання, стаж педагогічної діяльності яких не перевищує 5 років. Отримані результати дозволяють припустити, що інформація про традиції фізичного виховання української молоді, яка набуває розголосу лише в останні роки становлення України як незалежної держави, найкраще обробляється і оперативніше впроваджується у фізичне виховання студентів молодими, але вже досвідченими викладачами. Більш молодші фахівці дещо повільніше, але також намагаються застосовувати ці знання у роботі зі студентами. А от значна частина досвідчених викладачів старшого покоління, незважаючи на вимоги низки державних документів, в недостатній мірі звертає увагу на впровадження народних фізичних вправ у навчально-виховний процес студентів.

Рівень знань всіх фахівців, які дали відповіді на питання подано на рис. 1. З діаграми видно, що у 9 респондентів (11,5%) рівень знань про можливість застосування ЗУНФК у роботі зі студентами можна оцінити як “дуже добрий”, у 18 респондентів (23,1%) – як “добрий”, у 23 респондентів (29,5%) – як “задовільний” і в 28 респондентів (35,9%) – як “поганий”. Рівень знань фахівців, які відмовилися заповнити анкету доцільно вважати “дуже поганим”.

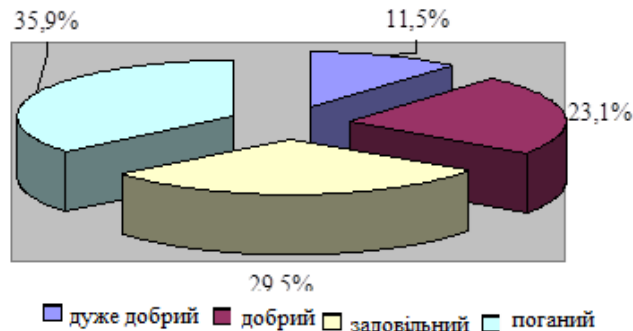

Рис. 1. Рівень знань фахівців про можливість застосування ЗУНФК у роботі зі студентами

Тому, якщо оцінювати загальний рівень знань фахівців, яким були роздані анкети, то результати виглядатимуть наступним чином: у 9 респондентів (9%) рівень знань про можливість застосування ЗУНФК у роботі зі студентами можна оцінити як “дуже добрий”, у 18 респондентів (18%) – як “добрий”, у 23 респондентів (23%) – як “задовільний”, в 28 респондентів (28%) – як “поганий” і в 22 респондентів (22%) – як “дуже поганий” (рис. 2).

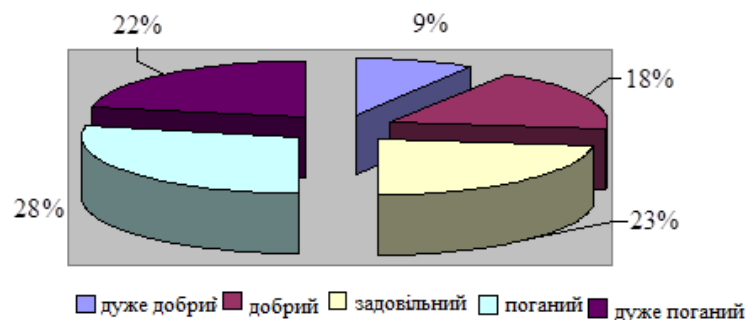

Рис. 2. Рівень знань фахівців, які відмовилися заповнити анкету

Таким чином, половина респондентів показала “незадовільний” рівень знань про можливість застосування ЗУНФК у роботі зі студентами. Такий рівень обізнаності фахівців не можна вважати задовільним. В зв'язку з цим, необхідно визначити причини, котрі на це впливають і визначити шляхи виходу з такого стану справ. Поясненням низької обізнаності фахівців із ЗУНФК може бути відсутність у них спеціальної літератури, в якій звертається увага на ці фізичні вправи. Так, лише 18 фахівців вказали, що користуються збірками, в яких описані українські народні ігри і забави. З них 8 респондентів користуються збіркою А.Цюся “Українські народні ігри та забави”, 8 респондентів – збіркою Є. Приступи “Українські народні ігри”, 2 респондентів – збіркою І.Боберського “Рухові ігри та забави”. 35 респондентів визначили, що користуються методичними розробками, але не конкретизували їх. В той же час, значна кількість фахівців вказали, що не мають літератури, в якій би висвітлювалися ці питання і якими б можна було користуватися у роботі зі студентами. Таким чином, збірки, журнали, навчальні посібники, в яких подаються описи ЗУНФК поширені серед фахівців у недостатній кількості, що стримує впровадження цих фізичних вправ у

практику фізичного виховання вищих закладів освіти. Такий стан справ вимагає активізувати дослідження ЗУНФК і поширювати їх результати серед фахівців. На це ж вказують відповіді респондентів на питання, які конкретизують напрямки наукової роботи. Так, 73,7% респондентів вважають, що для ефективнішого застосування ЗУНФК у навчально-виховному процесі студентів їм допоможуть докладніші знання про традиції українського народу. Інші респонденти не визначилися в цьому питанні. Всі респонденти вбачають потребу в повному і систематизованому описі ЗУНФК, а також вказали на необхідність розробки методики застосування ЗУНФК у фізичному вихованні студентів. Респонденти також внесли різні пропозиції, які на їх думку можуть покращити рівень підготовленості фахівців з питань застосування ЗУНФК у практиці фізичного виховання вищих закладів освіти. Всі пропозиції можна об'єднати у наступні положення: видавати методичні посібники; проводити систематичні методичні семінари-практикуми з цих питань; проводити курсову перепідготовку викладачів з цих питань. Таким чином, респонденти показали низький рівень знань з питань використання ЗУНФК у навчально-виховному процесі студентів. Крім того, переважна більшість фахівців не має належної літератури для успішного проведення цих фізичних вправ з юнаками і дівчатами. Все це вказує на незадовільний стан впровадження ЗУНФК у процес фізичного виховання вищих закладів освіти. З іншої сторони викладачі наголошують на необхідності проведення наукових досліджень в цьому напрямку як теоретичного, так і практичного характеру, а також, на поширення в навчальних закладах результатів такої роботи, перш за все, через друк.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абишев К.С. Национальные традиции, обычаи в системе физкультурно-оздоровительной работы среди учащейся молодежи: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. „Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры” / К. С. Абишев – М., 1994. – 20 с.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу [Текст]: Етнографічний нарис / О. Воропай. – К.: Оберіг, 1993. – 590 с.
3. Кахидзе Г. Г. Воспитательное значение и пути использования народно-национальных подвижных игр и физических упражнений школьников: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. „Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры” / Г. Г. Кахидзе – К., 1986. – 23 с.
4. Килимник С. Український рік у народних звичаях в історичному освітленні / проф. Степан Килимник; [У 3 кн., 6т.]. – Кн. II, т.3: (Весняний цикл); т.4: (Літній цикл). – Факс. вид. – К.: АТ “Обереги”, 1994. – 528 с.
5. Prystupa Ie. Ukrainski narodni rukhlyvi ihry, zabavy ta rozvahy: Metodolohiia teoriia i praktyka: [monohrafiia] / Yevhen Prystupa, Oleh Slimakovskiy, Mykola Luk'ianchenko. – Drohobych: Vymir. – 1999. – 449 s.
6. Prystupa Ie. N. Ukrainski narodni ihry [Tekst]: monohrafiia / Prystupa, Levkiv V., Slimakovskiy O- L.: LDUFK, 2012- 432 p.
7. Ukrainska mynuvshyna: Iliustrovanyi etnografichniy dovidnyk. – 2-e vyd. / A. P. Ponomarov, L. F. Artiukh, T. V. Kosmina ta in. – K: Lybid, 1994. – 256 s
8. Tsos A. V. Ukrainski narodni ihry ta zabavy : navch. posib. / A. V. Tsos – Lutsk: Nadstyria, 1994. – 96 s.

УДК 796 005.591.6

Соколова О.В., Мінакова А. Ю.
Запорізький національний університет

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗНУ

Існуюча система вищої освіти ставить високі вимоги до здоров'я, фізичної та розумової працездатності студентської молоді. Високі навчальні навантаження і низька рухова активність, нерациональне харчування та шкідливі звички, стресові ситуації та незадовільна організація процесу фізичного виховання негативно позначається на стані здоров'я студентів. Організація процесу фізичного виховання у вищих навчальних закладах вимагає удосконалення, спрямованого на покращення здоров'я студентів. Тому метою нашого дослідження є аналіз показників фізичної підготовленості студентів різних спеціальностей факультету фізичного виховання Запорізького національного університету. Використані наступні методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел за темою дослідження; тестування рівня фізичної підготовленості студентів; методи математичної статистики. Приймали участь студенти 1 курсу в загальній кількості 64 чоловік (16 – з кожного факультету). Виявлено низький рівень показників фізичної підготовленості. Запропоновано підвищувати рухову активність та рівень фізичної підготовленості за рахунок фізичних ресурсів.

Ключові слова: вища освіта, фізична підготовленість, фізичні якості, студент.

Соколова О.В., Мінакова А.Ю. Физическая подготовленность студентов разных специальностей ЗНУ.
Существующая система высшего образования ставит высокие требования к здоровью, физической и умственной работоспособности студенческой молодежи. Высокие учебные нагрузки и низкая двигательная активность, нерациональное питание и вредные привычки, стрессовые ситуации и неудовлетворительная организация процесса физического воспитания негативно сказывается на состоянии здоровья студентов. Организация процесса физического воспитания в высших учебных заведениях требует усовершенствования, направленного на улучшение здоровья студентов. Поэтому целью нашего исследования было проанализировать показатели физической подготовленности студентов разных специальностей факультета физического воспитания Запорожского национального университета. Использованы следующие методы исследования: анализ и обобщение литературных источников по теме исследования; тестирование уровня физической подготовленности студентов; методы математической статистики. Принимали участие студенты 1 курса в количестве 64 человек (16 – с каждого факультета). Выявлен низкий уровень показателей физической подготовленности. Предложено повышать двигательную активность и уровень физической подготовленности за счет физических ресурсов.

Ключевые слова: высшее образование, физическая подготовленность, физические качества, студент.